

Det går att förbättra svarsfrekvensen i postenkätsundersökningar

II Postenkäter är en vanlig metod för att samla in data i hälsoforskning. Orsakerna är att metoden tar mindre tid än telefon- eller personliga intervjuer, intervjuarbias kan undvikas, och metoden är jämförelsevis billig. Postenkäter ger dock vanligtvis en lägre svarsfrekvens än andra insamlingsmetoder. En hög svarsfrekvens är viktig både för validiteten och ur kostnads-effektivitetssynpunkt. En låg svarsfrekvens kan leda till selektionsbias i fall-kontrollstudier och underminera uppföljningen i prospektiva studier. Identifiering av effektiva strategier för att öka svarsfrekvensen till postenkäter kan sålunda förbättra kvaliteten på hälsoforskning. För att identifiera sådana metoder har en systematisk granskning av randomiserade kontrollerade försök för att påverka svarsfrekvensen vid postenkäter utförts [1].

Man identifierade 292 randomiserade kontrollerade försök som inkluderade 258 315 deltagare och utvärderade 75 olika strategier för att öka svarsfrekvensen. Försöken, publicerade i 251 rapporter, var inte begränsade till medicinska områden.

Resultaten visar att olika sorters incitament kan påverka svarsfrekvensen positivt. Sannolikheten att få svar mer än fördubblades när monetära incitament användes och nästan fördubblades även om incitamentet inte var beroende av om deltagarna svarade eller ej. Även icke-monetära incitament (t ex nyckelringar) ökade svarsfrekvensen något. Enkätens längd och utseende visade sig också ha betydelse för svarsfrekvensen. Ett kort enkät nästan fördubblade sannolikheten att få svar, och den ökade även med en personligt utställd enkät och brev, liksom om man använde färgat bläck. Hur enkäten skickades hade också effekt. Sannolikheten att få svar mer än fördubblades när enkäten sändes med rekommenderat brev och ökade även när ett frankerat svarskuvert användes, och då enkäten sändes med A-post.

Andra faktorer som hade effekt var förebrev och uppföljning. Att kontakta deltagarna innan enkäten skickades ökade svarsfrekvensen, liksom att kontakta dem som inte svarat och att skicka ytterligare en enkät till dessa personer. Även enkätens innehåll var av betydelse för svarsfrekvensen. Svarsfrekvensen mer än fördubblades när enkäten utformades för att väcka deltagarnas intresse, medan en enkät som innehöll känsliga frågor hade en signifikant lägre svarsfrekvens. Enkätens ursprung hade också effekt. Sannolikheten att få svar var större då enkäten kom från ett universitet än då den kom från t ex en kommersiell organisation [1].

Man fann en signifikant heterogenitet i över hälften av de

SAMMANFATTAT

Postenkäter är en vanlig metod för att samla in data i hälsoforskning men ger ofta lägre svarsfrekvens än andra insamlingsmetoder.

Olika incitament kan påverka svarsfrekvensen positivt.

strategier som inkluderats i mer än ett randomiserat försök (17 av 31 strategier). Med andra ord gav dessa strategier olika resultat i olika studier. En orsak till detta kan vara att det finns skillnader i hur strategierna utformats i olika försök, t ex olika storlek på monetära incitament eller olika definitioner av vad som är en kort enkät. Heterogenitet kan också bero på variationer i studiernas kvalitet, det ämne de behandlar eller vilken målgrupp de vänder sig till [1]. Exempelvis visade det sig i en studie [2] att den totala svarsfrekvensen var signifikant lägre bland yngre, bland män och bland storstadsbor. Dessutom attraherades män mer av ett kort frågeformulär än vad kvinnor gjorde.

Sammanfattningsvis har den refererade studien [1] visat att det med hjälp av enkla strategier går att förbättra svarsfrekvensen i postenkätundersökningar. Det är dock viktigt att beakta att ökad svarsfrekvens kan innebära ett större internt bortfall. Ett positivt samband mellan svarsfrekvens och partiellt bortfall har tidigare påvisats [2]. Marginalförlusterna av det partiella bortfallet var dock inte större än vinsterna av den bästa utskickningsstrategin.

Man måste också komma ihåg att de positiva effekterna av olika strategier inte kan adderas, om de inte utvärderas i en och samma randomiserade studie. Effekterna av olika strategier kan mycket väl visa sig ta ut varandra.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referenser

1. Edwards P, Roberts I, Clarke M, DiGuseppi C, Pratap S, Wentz R, et al. Increasing response to postal questionnaires: systematic review. *BMJ* 2002;324(1183):1-9.
2. Eaker S, Bergström R, Bergström A, Adami HO, Nyren O. Response rate to mailed epidemiologic questionnaires: a population-based randomized trial of variations in design and mailing routines. *Am J Epidemiol* 1998;147:74-82.